

Peter Sertić, porijeklom iz Sertić Poljane, u bolnicu je došao krajem lipnja 1944. godine kao ranjenik. Krajem listopada 1944. godine primljen je među djelatnike kao stražar i nosač ranjenika gdje je ostao do kraja rata. On je zajedno s ostalim članovima osoblja premješten u Goricu. Nije poznato kada je demobiliziran. U zapisima dr. Franje Bojc Bidovec stoji podatak da je stradao u sukobu u Lici u ožujku 1946. godine.

Bivši stožer SVBP-a Franja krajem svibnja 1945. g. u Trstu. Slijeva nadesno: Mirko Mauri, Milojko Roljević, dr. Franja Bojc Bidovec, Danilo Nakarada, Alojz Plesničar, Ivan Goljat i Peter Sertić.

Gostujuća izložba Mestnega muzeja Idrija u Muzeju krapinskih neandertalaca, 18. 5.–30. 7. 2021.

Pod pokroviteljstvom Veleposlanstva
Republike Slovenije u Zagrebu

SKRIVENI DRAG ULJ EUROPE

Partizanska bolnica

FRANJA

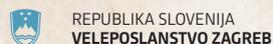
Jože Vladimir bio je porijeklom iz Splita. Ranjen je u jednom od sukoba i u travnju 1944. godine liječen je u hitnoj divizijskoj bolnici koja se nalazila u mlinu u neposrednoj blizini Franje. O ranjenicima se brinuo bolničar Rudi Katrašnik Gašper, a liječnica Franja dolazila je samo noću. Tijekom njemačke ofenzive otvorena je ova hitna bolnica. Neko-liko ranjenika je na vrijeme premješteno, a bolničar Gašper i postolar Anton Šolar, koji mu je pomagao, pali su zajedno s posljednjim dvama ranjenicima koje su pokušali odvesti na sigurno. Jože je pobjegao uz potok prema šumi, ali je bio među posljednjima. Zbog rane na nozi nije mogao brzo hodati. Kad su njemački vojnici ubili Gašpera i ostale, sustigli su ga. Podignuo je ruke u znak predaje jer nije imao oružja. Njemački je vojnik vikao na druge vojnike da nastave tražiti bandite i naredio je dočasniku da zapiše ime i jedinicu zatvorenika. Upravo u tom trenutku dotrčala je medicinska sestra koja je povremeno dolazila u bolnicu. Na zapovijed nadređenog, dočasnik je potrčao za njom, a Jože je iskoristivši zbrku napao oficira i bacio ga preko ruba u provaliju. Uspio je pobjeći. Ubrzo nakon toga se oporavio i primljen je među osoblje kao stražar i nosač ranjenika. U bolnici je ostao do rujna 1944. godine.

Partizanska bolnica Franja - spomenik humanosti i prijateljstva te simbol zajedničke borbe protiv fašizma i nacizma

Vjerojatno ste se pitali što je zajedničko partizanskoj bolnici iz Slovenije i prapovijesnom nalazištu s muzejom iz Hrvatske. Povezuje nas **Oznaka europske baštine**. To znači da oba muzeja, iako toliko različita, predstavljaju važan kamenčić u mozaiku europske zajedničke prošlosti. Zahvaljujemo kolegama u Muzeju krapinskih neandertalaca koji su prije pet godina pokrenuli inicijativu za suradnju. Uz razmjenu iskustava i izložbi, važno je i da su se među nama stvorile prijateljske veze i te zato rado posjećujemo Krapinu.

Izložbom „Partizanska bolnica Franja – skriveni dragulj Europe“ želimo vam predstaviti ovaj jedinstveni spomenik humanosti i solidarnosti, a s druge strane podsjetiti vas da smo svi dio zajedničkog europskog prostora i da zajedno gradimo njegovu sadašnjost i budućnost, kao što su se naši preci zajedno borili protiv fašizma i nacizma.

Izvedbu izložbe financijski su podržali:
Ministarstvo kulture Republike Slovenije
Izložba je djelomično (Interaktivna vizualizacija, deplijan) financirana sredstvima zajedničkog projekta Europske unije i Vijeća Europe. Ovdje izražena stajališta ni u kojem slučaju ne odražavaju službeno mišljenje Europske unije ili Vijeća Europe.

Nakladnik: Muzeji Hrvatskog zagorja - Muzej krapinskih neandertalaca • **Za nakladnika:** Jurica Sabol • **Autorica izložbe:** Milojka Magajne • **Tekst:** Milojka Magajne • **Fotografije:** Mesni muzej Idrija • **Tehnička realizacija:** Goran Smrečki, Stipe Komić, ekipa Mesnega muzeja Idrija • **Koordinator suradnje:** Jurica Sabol • **Grafička priprema:** Studio Grafičkih Ideja • **Naklada:** 200 komada • **ISBN:** 978-953-265-226-0

Partizanska bolnica Franja djelovala je u skrivenom, teško pristupačnom području Pasice u Cerkljanskom gorju od prosinca 1943. godine do kraja rata. Bolnica je izgrađena uz veliku podršku mještana i uz zalaganje medicinskog osoblja. Uz barake za ranjenike i osoblje, imala je operacijsku salu, sobu za izolaciju, baraku za radiologiju, kuhinju, skladište, priručnu radionicu, kupaonicu i praonicu, dom za invalide i električnu centralu. Među ostalim partizanskim bolnicama isticala se time što je imala vrlo učinkovit sustav obrambenih bunkera i skloništa za ranjene. Iako su se neprijateljski vojnici dvaput nalazili u neposrednoj blizini bolnice, nisu je otkrili. Ime je dobila po liječnici i upraviteljici dr. Franji Bojci Bidovec. U bolnici je liječeno oko 600 ranjenika različitih nacionalnosti.

Razglednica Partizanske bolnice Franja, 1945.

Prema dostupnim podacima, među ranjenima je bilo najmanje osam Hrvata. Na izložbi smo predstavili priču Splićanina **Petra Alfrevića**. Bio je zamjenik političkog komesara u Vojkovoju, a kasnije u Prešernovoj brigadi. Teško je ranjen u listopadu 1944. godine, uspješno je operiran u Franji te je u siječnju 1945. godine napustio bolnicu. Međutim, tijekom posljednje neprijateljske ofenzive u ožujku 1945. godine, poslali su ga natrag jer su se bojali da neće moći pretrpjeti napor teških ratnih okolnosti.

Petar Alfrević na mostu ispred elektrane u Franji
Fotografija: Jože Klanjšek – Vasja, narodni heroj i partizanski zapovjednik na liječenju u Franji, studeni 1944.

Na popisu osoblja našli smo i četiri borca hrvatske nacionalnosti.

Ante Crnica, porijeklom iz Zatona kod Šibenika, prije rata je preselio u Sloveniju. On i supruga Pina imali su gostionicu u Logatcu. Oboje su se pridružili partizanima i došli u Novake prije nego što je započela izgradnja bolnice na području Pasice. U to su se vrijeme ranjenici liječili na farmi u Podnjivčju. Ante je bio član prve ekipe koja je prevozila drva za izgradnju baraka u klanacu, a bio je i prvi politički komesar u bolnici. Na tom je položaju ostao do ožujka 1944. godine. Kasnije je radio u ekonomatu Franje gdje je bio zadužen za opskrbu bolnice hranom, lijekovima i sanitetskim materijalom.

Danilo Nakarada došao je na područje Pasice zajedno s liječnicom Franjom Bojci 2. siječnja 1944. godine.

Rođen je u Ličkom Petrovom Selu. Početkom rata uhićen je u Lici i odveden u logor u Bergamu (Italija). Nakon kapitulacije Italije pobjegao je i kući se vratio pješice zajedno s ostalim suborcima. U Primorskoj se početkom listopada pridružio partizanima i postao borac u Gregorčičevoj brigadi. U studenome je lakše ranjen. Poslan je na liječenje u pokretnu bolnicu u okolici Tolmina. Prije njemačke ofenzive, bolnica se povukla u Lokve, gdje se oporavio i vratio u brigadu, no ne zadugo, jer je u Brdima ubrzo ponovno lakše ranjen u glavu. Ponovno je liječen u pokretnoj bolnici u Lokvama. Krajem prosinca 1943. godine poslan je u Cerkljansko zajedno s liječnicom Franjom, suborcima Milojkom Roljevičem, Mirkom Rakuščekom i još nekima. U klanacu Pasice ostao je do kraja rata kao stražar i nosač ranjenika. Bio je član trojke koja je zauzela jedan od obrambenih bunkera ispred ulaza u klanac. Bunker je dobio ime po mitraljescu Milojku Roljeviću se trojica izvanredno iskazala tijekom posljednje ofenzive, kada je neprijatelj granatirao područje klanca, jer nisu napustili bunker tri dana i noći. Bili su svjesni da život ranjenika u klanacu ovisi o njima. Nakon preseljenja bolnice u Goricu, Danilo se preselio zajedno s ostalim članovima osoblja. Iz Gorice je premješten u Ljubljano, a odatle u Rimske Toplice. U svim trima bolnicama radio je kao stražar. Krajem 1945. godine bio je demobiliziran te se vratio u rodno mjesto, gdje je osnovao obitelj. Svoje bivše suborce ponovno je vidio tek 30 godina nakon rata te je nakon toga s njima ostao u vezi sve do kraja života.